

L'ALTRE LLEI

Molts biblistes admeten que el llibre del Deuteronomi té el seu origen en la predicació dels profetes del regne del nord. Es pot veure en l'afinitat del contingut social del seu capítol 15 amb la predicació social dels profetes. Els levites tenen un paper important dins el Deuteronomi, car més d'una vegada apareix la recomanació de no deixar-los abandonats (Dt 12,19; 14,27). Segurament és entorn els levites on es troba l'origen del moviment deuteronomí. Ells nodrien el grup que exercia les funcions culturals en els santuaris del regne del nord. Les invasions assíries, que començaren el 734 aC. i acabaren amb la caiguda de Samaria el 722 aC. van aniquilar políticament el regne, però no pas les seves tradicions. Els levites, que fugiren cap el regne de Judà, el del sud, feren possible que les tradicions sobrevisquessin i es fusionessin amb les tradicions existents en el regne de Judà. En aquesta fusió hi jugà un paper important la reforma cultural del rei Ezequies. És en aquesta època que es fixa per escrit una primera col·lecció de lleis, que ampliada arribarà a ser el Deuteronomi, però això durà poc temps. Durant els 40 anys del regnat de Manasès, el Temple de Jerusalem s'omplí d'ídols per afavorir el assiris i el Deuteronomi restà oblidat. Amb l'adveniment de Josies, rei de Judà i gràcies al debilitament d'Assíria, s'inicià una nova reforma cultural. En unes obres de reforma del Temple es descobrí el llibre de la llei. Fou portat al rei i aquest en feu una proclamació pública davant de tot el poble (2Re 23,1-3). Deuteronomi vol dir l'altre llei i rep aquest nom per distingir-se de les altres lleis contingudes en els restants llibres de la Torà.

Durant molt anys es va defensar que el Pentateuc (la Torà) estava nodrit per quatre tradicions: La Jahvista, iniciada en temps de Salomó i que dona a Déu el nom de Jahvé; la Eloista, situada en el regne del nord i anomena Déu, Elohim; la Sacerdotal perquè es suposa s'originà

en els medis sacerdotals dels exiliats a Babilònia i la Deuteronomista de la que n'hem parlat. Actualment, davant les dificultats que suposa establir el contingut, extensió i límits de cadascuna de les tradicions, es tendeix a reduir-les a dues: la deuteronomista i la sacerdotal que hauria incorporat documents antics i de diversa procedència, que correspondrien al que fins ara s'ha anomenat tradició jahvista i elohista.

Pel que fa al text de la primera lectura d'aquest diumenge (Dt 4,1-2.6-8), cal adonar-se que l'estructura del llibre del Deuteronomi s'ajusta a l'esquema dels tractats de vassallatge de l'època. Aquests s'iniciaven amb un preàmbul, que descrivia els fets històrics que motivaven el pacte (correspondria a Dt 1-11), seguien les clàusules del pacte (12-26), s'assegurava que el tractat fos recordat (27,8;31,9-13), es posaven testimonis (31,24-28) i s'acabava amb les benediccions per qui complia i les malediccions per qui no (27-28). Els tres primers capítols del llibre han descrit els esdeveniments històrics, que han posat de manifest el favor de Déu envers al seu poble. Ara li toca a Israel correspondre. El text litúrgic forma part, doncs, d'aquest gran discurs preparatori, que precedeix la enumeració de les clàusules del tractat. La referència al país, que Déu dona i que es pren en possessió indica que les lleis del Deuteronomi són les condicions indispensables per viure a la terra d'Israel en pau i prosperitat.

Un altre tema sobresurt: la saviesa. Talment com els pobles de la terra admiraren Salomó per la seva saviesa, els pobles dominadors també admiraran la saviesa continguda en la llei d'Israel. Observant la llei de Déu, Israel adquirirà la saviesa. El text esdevé cabdal per establir la identificació de la Torà, la llei amb la saviesa (Sir 24,23-34).

Diumenge 22 durant l'any
2 de Setembre d 2012